

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
ЧЕРКАСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ**

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ І ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

**МАТЕРІАЛИ
XX ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ТА АСПІРАНТІВ**

28 квітня 2021 року

Черкаси

УДК 336(477)

Ф-59

Відповідальна за випуск:

д-р. екон. наук, професор Пантелєєва Н. М.

*Рекомендовано до видання Вченою радою Черкаського навчально-наукового інституту
Університету банківської справи (протокол № 6 від 29.04.2021 року)*

Ф-59 **ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ І ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ** : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та аспірантів (28 квітня 2021 року, м. Черкаси) / ЧННІ Університету банківської справи. — Черкаси, 2021. — 215 с.

У збірнику представлені наукові погляди на реалізацію стратегічних завдань побудови цифрової економіки та формування нових можливостей конкурентних переваг для бізнесу і фінансової сфери. Розглянуто проблемні питання банківської діяльності, розвитку фінансових відносин, менеджменту, обліку та оподаткування, правової системи, соціальної політики.

Для науковців, практиків, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів і студентів економічних спеціальностей, а також широкого кола читачів.

Погляди, висловлені в публікаціях, є виключно позицією авторів.

© Автори текстів, 2021
© ЧННІ Університету банківської справи, 2021

Сивоконь В. Організація антикризового менеджменту в банку	85
Сидоренко А. Кредитна політика банків у сучасних умовах	88
Ткаченко А. Напрямки розвитку безготівкових розрахунків у відповідь на виклики пандемії COVID-19	91
Яблонська А. До питання формування ресурсної політики банку.....	95
Чудік З. Сучасний стан фінансової системи України в глобалізаційному просторі	98
Хома В. Вплив глобалізації на банківську систему України	100
Шлапак А. Стратегічні напрями розвитку фінтех на ринку банківських послуг України в умовах глобальної інтеграції	103

РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Білоус Ю. Фінансова безпека регіону: бібліометричний та візуалізаційний аналіз	107
Бондаренко О. Грошово-кредитна безпека як складова фінансової безпеки України	110
Будник І. Прямі іноземні інвестиції в Україну: проблеми та перспективи ...	113
Головата В. Бібліометричний та візуалізаційний аналіз досліджень із тематики впливу пандемії на безпеку бізнесу	116
Данілець Д. Щодо поняття бюджетна безпека	119
Каленіченко Є. Вплив корупції та тінізації економіки на фінансову безпеку держави	122
Колесник В. Основні теоретичні аспекти фінансового забезпечення економічного зростання	125
Кузьменко А. Механізм управління грошовими потоками суб'єктів господарювання	128
Лозоватий Б. Інвестиційна безпека України	131
Лукашук М. Можливості розвитку банківського кредитування інноваційного розвитку економіки	134
Микитюк Я. Структура грошового обороту в Україні та напрями її вдосконалення	137
Онисьченко Г. Теоретико-методологічні засади фіскальної політики	139
Паньків О. Some features of the infrastructure of the communal objects energy saving	142
Поковба В. Вплив COVID-19 діяльність суб'єктів господарювання різних галузей народного господарства України	145
Рачек М. Розвиток фінансових відносин як чинник забезпечення економічного зростання	148
Тригуб Ю. Методичні підходи до діагностики фінансової безпеки підприємства з врахуванням фактору конкурентоспроможності	151
Тупіцька Л. Іпотечне кредитування в Україні: сучасні проблеми та фактори розвитку	154

показника в межах 65-75 % — помірна, якщо показник перевищує 75 % — агресивну кредитну стратегію банку [4].

Отже, розробка кредитної політики створює передумови для ефективної кредитної діяльності банку, а також знижує можливість прийняття нерациональних рішень та ймовірність помилок в діяльності. Роль кредитної політики полягає у визначенні пріоритетних напрямків розвитку і вдосконалення банківської діяльності в процесі акумуляції та інвестуванні кредитних ресурсів, підвищенні їх ефективності.

Список використаних джерел:

1. Балянт Г. Р., Галіцейська Ю. М. Теоретичні та практичні аспекти розроблення та реалізації кредитної політики банків. Вісник Мукачівського державного університету. 2017. Вип. 11. С. 401-406.
2. Положення про кредитну політику АТ КБ «ПРИВАТБАНК». URL: <https://static.privatbank.ua/files/credit-politic-ua.pdf>.
3. Росола У. В., Щока Н. І., Ярмолук М. С. Кредитна політика та аналіз сучасного стану кредитного ринку України. Науковий вісник Мукачівського державного університету. 2018.
4. Миськів Г. В. Напрями вдосконалення функціонування та розвитку кредитного ринку України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. 2015. Вип. 11. С. 242-245. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_11_55.

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ У ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Аліна Ткаченко, здобувач вищої освіти

Науковий керівник:

Костогриз В. Г., к.е.н., доцент

Черкаський навчально-науковий інститут

Університету банківської справи

Розвиток національної економіки та її банківського сектору потребують ефективної системи безготівкових розрахунків, що характеризується кількісними та якісними змінами, пов'язаними з розвитком платіжної інфраструктури та засобів безготівкових розрахунків на основі високотехнологічних інновацій, безпеки та доступності сервісів. Водночас економіка країни повинна мати достатньо високий рівень стійкості для забезпечення безперервного грошового обігу, незважаючи на кризові явища та інші виклики та загрози. Таким викликом у 2020 р. стала пандемія COVID-19, яка зумовила нові тенденції в здійсненні безготівкових розрахунків, що і визначило актуальність даного дослідження.

Безготівкові розрахунки є невід'ємною частиною функціонування та розвитку світового господарства. Від організації безготівкових розрахунків у

господарському обороті залежить ефективність функціонування кожного суб'єкта підприємницької діяльності і економіки в цілому. На думку Піхняк Т. А., Кобилецька М. А. саме безготівкові розрахунки є ланкою, що з'єднує кожний суб'єкт господарської діяльності з оточуючим ринковим середовищем, державними фінансами та дозволяє брати участь у процесі виробництва, розподілу та споживання [1].

Важливою характеристикою, що визначає безготівкові розрахунки, є переваги, які вони створюють. Зокрема для держави, банків, торговців та громадян. Тобто одними з найголовніших факторів впливу держави на зниження обсягів тіньової економіки, скорочення витрат на випуск та експлуатацію банкнот і монет, підвищення бази оподаткування є безготівкові платежі. Також за їх участі банки можуть розширювати клієнтську базу, адже відкриваються нові можливості для надання додаткових послуг, акцій чи додатків (cross-sales, co-brand, cashback, rewards), в результаті збільшення обсягів проведених операцій зростає ліквідність банку і зменшують операційні витрати, зокрема на роботу касирів чи послуги з інкасації. Для торговців це додаткова можливість пропозиції своїх послуг чи збільшення середнього чеку і навіть покращення системи протидії шахрайству. Щороку все більша кількість населення переходить до кешлес розрахунків, адже перед громадянами також відкривається чимало позитивних факторів. А саме, вони отримують доступ до додаткових сервісів та можливостей, можуть без проблем і з повним переліком зручностей у використанні розрахуватися і не боятися шахрайських дій.

Слід зауважити, що впродовж пандемії COVID-19 поряд з раніше визначеними перевагами безготівкових розрахунків набувають вагомості нові. А саме для держави безготівкові розрахунки стали методом втримання на належному рівні торгових процесів та розвитку економіки в країні під час розгортання кризи за допомогою діяльності онлайн ринку. Для банків це можливість нарощення клієнтської бази та вдосконалення власної системи надання послуг. Для торговців це можливість здійснювати продажі онлайн не втрачаючи прибуток в період локдауну. За допомогою безготівкових платежів громадяни мінімізують ризик зараження вірусом через контакт із готівковими засобами платежу та навіть отримують можливість не покидати житло задля здійснення покупки.

Тому, відповідно до приведених переваг можна зробити висновок про те, що динаміка безготівкових розрахунків має і в майбутньому внаслідок пандемії та карантинних заходів підтримуватиме висхідний напрям. Яскравим прикладом цього може бути зміна динаміки структурного розподілу безготівкових операцій за способом проведення у 2020 році. Зокрема, за 9 місяців 2020 року в Україні відбулося нарощення обсягів операцій через Інтернет (36,3 %) та переказів з карти на карту (12,3 %). Також слід згадати той факт, що переважна більшість безготівкових розрахунків відбувається з використанням платіжних карток платіжних систем Mastercard та Visa (з наданням переваги безконтактним та токенізованим карткам). Зокрема, лише за дев'ять місяців 2020 року, в період пандемії, обсяг операції з використанням платіжних карток зріс на 18,0 % порівняно з аналогічним періодом 2019 року і

становив 4310,2 млн шт., а їхня сума – 2807,9 млрд грн. [2, 3]. Тому можна підтвердити незворотність подальшого розвитку безготівкових розрахунків через впровадження інноваційних платіжних засобів і систем.

Але сучасні тенденції в Україні, спричинені карантинними обмеженнями, заходами безпеки в умовах пандемії COVID 19, прискорили тенденції переходу до cashless економіки, не знівелювавши більшість проблем, з якими стикаються як фінансові установи, так і населення під час проведення безготівкових розрахунків. Зокрема відбулось збільшення обсягів кібератак, шахрайських дій злочинців.

З початку пандемії COVID-19 світові компанії повідомляють про 4000 кібератак в середньому на день, що на 400% більше, ніж до пандемії. Тому виникає необхідність застосування в Україні нових технологій, процедур, щоб забезпечити надійність та безпечність проведенням транзакцій. Такі заходи представлені в *табл. 1*

Таблиця 1

Характеристика технологій для управління ризиками шахрайств при проведенні безготівкових розрахунків

№	Ризики	Технологія	Характеристика
1.	Ризики транзакцій	AVS	Система перевірки числової адреси, яка зіставляє інформацію про клієнта з інформацією, що зберігається в файлі емітента карти. Технологія виконує дві основні функції: – запобігає шахрайство, підтверджуючи, що клієнт є законним власником картки, – допомагає запобігти поверненню платежів, надаючи додаткову інформацію для підтвердження особи клієнта.
2.	Операційно-технологічний ризик	AI-ML та моніторинг транзакцій	Штучний інтелект аналізує змінні, оцінює ймовірність шахрайства при транзакціях з кредитними картами і при виникненні підозри ініціює запит зворотного зв'язку з клієнтом для з'ясування законності
3.	Ризики транзакцій, ризики ПВКІФТ	Програмне забезпечення для розпізнавання голосу / мови та розпізнавання обличчя для контролю за дотриманням вимог	Програмне забезпечення розпізнавання осіб через датчики відбитків пальців Touch ID використовується для нагляду за торгівлею та контролю за дотриманням вимог у банках для зменшення шахрайства, торгівлі інсайдерами та відмивання грошей.
4.	Ризики транзакцій	Автентифікація на основі місцезнаходження	Підтвердження особи через автентифікацію на основі місцезнаходження для запобігання шахрайств з мобільним банкінгом (через надсилання push-повідомлення на мобільний пристрій клієнта, що санкціонує транзакцію)

Джерело: розвинуто автором на основі опрацювання [4, 5, 6].

Одним з найбільш широко використовуваних інструментів запобігання шахрайства при транзакції без пред'явлення карти є служба перевірки адреси або AVS. В даний час дана система доступна тільки в США, Великобританії та Канаді. Зазвичай це робиться для рахунків іноземних кредитних карт, оскільки AVS працює тільки в тій же країні. Ця можливість допомагає запобігати шахрайству проведення транзакцій з інших країн.

Актуальним є активне впровадження моделей штучного інтелекту AI-ML у діяльності банків України, зокрема під час проведення безготівкових розрахунків. Банки можуть застосовувати технології запобігання шахрайств для транзакцій по кредитних картах з використанням штучного інтелекту з аналізом даних в реальному часі в якості системи раннього попередження. Модель AI-ML активно використовує австралійський центр звітності та аналізу транзакцій, що використовує інструменти штучного інтелекту для виявлення підозрілої діяльності.

Розвиток біометричних технологій, що включають розпізнавання осіб через датчики відбитків пальців Touch ID, розпізнавання голосу, автентифікацію на основі місцезнаходження відкриває нові можливості для новаторів в сфері безготівкових розрахунків. Використання даних технологій в банках сприяє зменшенню навантаження на дотримання вимог і в деяких випадках є ключовим для виконання вимог KYC регуляторами.

Таким чином, в умовах пандемії, коли населення, зважаючи на ряд переваг, все більше обирає безготівковий вид платежів, фінансові установи повинні стрімко трансформувати свої цифрові бізнес-моделі з урахуванням нових обставин. З метою підвищення конкурентоспроможності банків та мінімізації шахрайських дій під час проведення безготівкових платежів основний акцент повинен бути зроблений на максимізацію використання інноваційних технологій та оновлення і модернізацію сервісів. Впровадження вказаних технологій в діяльності українських банків та системі безготівкових розрахунків зокрема дозволить не лише мінімізувати ризики шахрайств, а й збільшити банківські прибутки.

Список літературних джерел:

1. Піхняк Т. А., Кобилецька М. А. Економічна сутність безготівкових розрахунків. *Молодий вчений. Економічні науки*. 2014. Вип. 6. С. 13-15. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2014/6/55.pdf>.
2. Річний звіт НБУ за 2019 рік URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2019.pdf?v=4 (дата звернення 10.11.2020).
3. Беззаперечні тренди карткового ринку у 2020 році – розрахунки в Інтернеті та безконтактні платежі URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bezzaperechni-trendi-kartkovogo-rinku-u-2020-rotsi--rozrahunki-v-interneti-ta-bezkontaktni-plateji> (дата звернення 11.10.2020).
4. How To Use An AVS Check To Reduce eCommerce Fraud & Protect Your Business URL: <https://www.merchantmaverick.com/what-is-avs-for-credit-card-processing/>.

5. Innovation in risk management Canadian regulatory outlook for financial institutions in 2018 URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ca/Documents/risk/ca-Regulatory-Outlook-EN-WEB-AODA.pdf> (дата звернення 19.12.2020).
6. How digital innovations helped banks adapt during COVID-19 URL: <https://www.weforum.org/agenda/2020/08/how-digital-innovations-helped-banks-adapt-during-covid-19/> (дата звернення 19.12.2020).

УДК 336.71

ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ

*Альбіна Яблонська, здобувач вищої освіти
Науковий керівник:
Хуторна М. Е., д.е.н., доцент,
професор кафедри фінансів та банківської справи
Черкаський навчально-науковий інститут
Університету банківської справи*

В умовах сьогодення питання з вивчення специфіки формування ресурсів банку є досить значимим як з теоретичних, так і з практичних позицій, оскільки відповідні знання дозволяють отримати цілісне уявлення про стан та структуру ресурсного портфеля банку, його потенційну спроможність впливу на рівень дохідності та ліквідності діяльності банку.

Під ресурсною політикою банку розуміють розроблення і практична реалізація банківською установою системи заходів з управління процесом мобілізації коштів суб'єктів ринку для формування необхідних за обсягами й структурою ресурсів банку та подальші дії щодо їхнього розширення або звуження з метою задоволення інтересів і потреб банку, його власників та кредиторів, а також із урахуванням вимог регулюючих органів [1, с. 15].

Формування ресурсів банку базується на дотриманні групи принципів, серед яких виділяємо:

- врахування кон'юнктури ринку;
- застосування клієнтоорієнтованого підходу;
- спрямованість на зростання показників ефективності банківської діяльності з метою зниження витрат і отримання оптимальних результатів з точки зору ліквідності;
- здатність до ідентифікації інноваційних викликів ринку та спроможність швидкого і ефективного впровадження змін.

Поряд з цим, значущий вплив на формування та реалізацію ресурсної політики банків також здійснює центральний банк через інструменти монетарної політики [2].

Обсяг та структура сформованих банком ресурсів якісно характеризують рівень його операційних можливостей. Так, одним з факторів, що впливають на